

ВІДГУК

офіційного опонента

завідувача кафедри педагогіки, психології, початкової,
дошкільної освіти та управління закладами освіти
Закарпатського університету інституту імені Ференца Ракоці II,
доктора педагогічних наук, професора **БІДИ Олени Анатоліївни**
на дисертацію **РЕНЬ Гоюань**

на тему: **«Функціонування і розвиток вищих професійних коледжів
Китайської Народної Республіки в умовах соціально-економічних викликів»**,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта, педагогіка»

З метою здійснення експертизи дисертації Рень Гоюань нами було проаналізовано її зміст й основні наукові праці дисертантки. Узагальнені результати викладено у наступних положеннях.

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами. Сьогодні уряд КНР реалізує завдання щодо досягнення стратегічної освітньої мети задля всебічного розвитку особистості шляхом розвитку вищих професійних коледжів КНР з метою формування професійної компетентності студентів в умовах соціально-економічних викликів сьогодення, водночас, докладаючи зусилля до підвищення добробуту та якості життя людей.

Освітня політика Китаю намагається відповісти на глобалізаційні виклики, постійно оновлюючи стратегії і інноваційні підходи, з метою підготовки особистостей, здатних ефективно діяти в умовах соціально-економічних викликів сьогодення, що забезпечує дуальна освіта. Розуміючи це, центральний уряд КНР усвідомив необхідність представлення та розроблення шляхів розвитку вищих професійних коледжів КНР з метою формування професійної компетентності студентів. У такому політичному контексті за останні кілька років по всій країні виникло багато досліджень та практичних розробок у сфері освіти. За роки реформ сучасний Китай досяг вражаючих успіхів особливо в освітній царині. Саме професійна компетентність є концентром стану готовності й здатності сучасного і свідомого громадянина КНР до високо результативної праці та є яскравим маркером якості китайської освіти в цілому. Важливість цього процесу обумовлена змінами вимог ринку праці, розвитком технологій, а також суспільними змінами. Саме процес адаптації глобальних освітніх практик до особливостей в Китаї є свідченням глибокої інтеграції міжнародних стандартів у національну освітню політику країни. Це злиття стимулює формування комплексного підходу до освіти, що не тільки відповідає загальносвітовим трендам, але й опирається і вбирає в себе китайський освітній контекст. Таке взаємопроникнення дозволяє Китаю впроваджувати інноваційні освітні методики та підходи, що значно розширює можливості

для розвитку індивідуальних і колективних освітніх траєкторій здобувачів, одночасно забезпечуючи гармонізацію з міжнародними освітніми стандартами. Цей процес відіграє ключову роль у формуванні освітньої системи, яка має бути зорієнтована не тільки на академічні успіхи, але й на розвиток всебічної особистості, здатної ефективно діяти у глобалізованому світі.

У цьому контексті дослідження Рень Гоюань є актуальним, а його результати прогностичними. На основі цілісного вивчення окресленого дослідження авторка пропонує шляхи розв'язання цієї проблеми відповідно до нових реалій сьогодення, нової парадигми освіти як системи методологічних принципів, що передбачають змістові й технологічні перетворення. Тому дисертація є вчасною і актуальною, відповідає запитам і потребам сучасної педагогічної науки і практики, соціальному замовленню суспільства.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України за темою «Теоретико-методичні основи навчально-виховної роботи у природоохоронних та аграрних вищих навчальних закладах» (номер державної реєстрації 0115U003561).

Найсуттєвіші наукові результати, що містяться в дисертації. До головних здобутків наукового дослідження варто віднести такі одержані результати: з'ясовано стан наукової розробленості проблеми функціонування й розвитку вищих професійних коледжів Китайської Народної Республіки в умовах соціально-економічних викликів; здійснено ретроспективний аналіз функціонування й розвитку вищих професійних коледжів Китайської народної республіки в умовах соціально-економічних викликів; визначено та обґрунтовано сутнісно-змістову характеристику функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів; розроблено модель функціонування та розвитку вищих професійних коледжів Китайської Народної Республіки в умовах соціально-економічних викликів; обґрунтовано принципи й напрями вдосконалення функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів і визначено ефективні механізми забезпечення якості їх освітньої діяльності; розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення якості функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів.

Нові факти, одержані здобувачкою. Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що вперше: сформульовано визначення ключових понять дослідження, а саме: соціально-економічні виклики, що є комплексом об'єктивно зумовлених демографічних, економічних, технологічних, соціокультурних і інституційних змін та суперечностей, які порушують усталені моделі функціонування систем і вимагають від них перебудови, оновлення та вироблення нових механізмів реагування задля сталого розвитку та ефективного

функціонування; функціонування і розвиток вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів – це процес забезпечення стабільності, модернізації та інноваційного зростання закладу в умовах демографічних, економічних, культурних, технологічних, управлінських та нормативних трансформацій; розроблено та обґрунтовано модель функціонування і розвитку вищих професійних коледжів Китайської Народної Республіки в умовах соціально-економічних викликів, яка базується на осмисленні досліджуваних процесів як складної відкритої системи, що функціонує на основі цільового, змістового, операційно-практичного та результативного модулів, кожен із яких структурно взаємопов'язаний із відповідними підсистемами управління, освіти, інфраструктури, кадрового потенціалу, фінансів і партнерства та, зокрема, інтегрує такі взаємопов'язані блоки: стратегічний, що визначає цілі й пріоритети розвитку відповідно до державної освітньої політики та соціально-економічних викликів; нормативно-правовий, який забезпечує регуляторну основу функціонування закладів; організаційно-управлінський, спрямований на реалізацію механізмів управління, розвиток інституційної автономії та управлінської гнучкості; освітньо-змістовий, що відображає модернізацію змісту професійної підготовки відповідно до вимог ринку праці та індустрії 4.0; ресурсно-технологічний, який охоплює кадрове, матеріально-технічне та цифрове забезпечення; результативно-оцінний, що передбачає систему критеріїв і показників оцінювання ефективності освітньої діяльності вищих професійних коледжів. Модель охоплює рівневу систему управління освітньою діяльністю (стратегічний – державний, тактичний – інституційний, операційний – освітній та індивідуальний), що забезпечує ефективне втілення стратегічних орієнтирів у конкретних організаційних механізмах.

Сформульовано комплекс специфічних принципів щодо вдосконалення функціонування та розвитку вищих професійних коледжів Китайської Народної Республіки в умовах соціально-економічних викликів: системності та цілісності розвитку, адаптивності до динамічних змін ринку праці, інтеграції освіти і виробництва, інноваційності та цифровізації освітнього середовища, поєднання інституційної автономії з підзвітністю результатів діяльності; визначено систему механізмів щодо вдосконалення функціонування та розвитку вищих професійних коледжів Китайської Народної Республіки в умовах соціально-економічних викликів: розбудову системи внутрішнього забезпечення якості (моніторинг освітніх результатів, оцінювання ефективності програм, цифрові інструменти аналітики); впровадження зовнішнього оцінювання та акредитаційних процедур; розвиток системи стандартів і кваліфікацій; посилення ролі роботодавців у формуванні змісту підготовки; а також використання критеріїв і показників ефективності, що відображають адаптивність, інноваційність, результативність підготовки та рівень працевлаштування випускників; уточнено та вдосконалено зміст функціонування і розвитку вищих професійних

коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів, а також класифікацію соціально-економічних викликів Китаю з урахуванням специфіки досліджуваної цільової аудиторії, що сприяє поглибленню теоретичних засад дослідження та розширює можливості їх практичного застосування; дістали подальшого розвитку теоретичні й методичні засади вдосконалення управління розвитком вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів, що ґрунтуються на адаптації управлінських стратегій до динамічних умов сучасності, цифровізації освітнього середовища та впровадженні інноваційних підходів до організації освітньої діяльності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Сформульовані Рень Гоюань у дисертації наукові висновки, положення та рекомендації є аргументованими, логічними, послідовними й змістовними. Достовірність отриманих результатів підтверджується достатньою кількістю використаних наукових джерел (251 найменувань), використанням здобувачкою сучасних методів дослідження, обґрунтованістю головних положень дослідження, апробацією та впровадженням результатів дослідження у площину практичної діяльності ЗВО.

На високому науковому рівні обґрунтовано вибір теми, визначено мету, завдання, методи дослідження. План роботи логічний і послідовний. Прослідковується чітка структура дисертації, складові якої спрямовані на досягнення поставленої мети. Науковий апарат дослідження, що представлений у роботі сприяв розробленню алгоритму розв'язання досліджуваної проблеми. На вирішення актуальної проблеми авторкою спрямовано завдання дослідження.

Висновкам, що представлені в дослідженні, властиві достатній рівень повноти, виваженості, логічності та обґрунтованості.

Достовірність і надійність отриманих результатів забезпечені логікою побудови наукового дослідження, використанням комплексу методів, адекватних його меті, предмету, завданням, аналізом даних.

Для досягнення мети і вирішення поставлених завдань використано комплекс методів дослідження, а саме: теоретичні: абстрагування, аналіз, синтез, порівняння педагогічної, психологічної, науково-методичної літератури, а також нормативно-правових документів – для вивчення стану розробленості досліджуваної проблеми; узагальнення та систематизація отриманої інформації – для уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження; контент-аналіз освітніх програм, методичних і нормативних матеріалів, що регламентують та забезпечують здійснення освітньої діяльності у вищих професійних коледжах КНР; емпіричні: діагностичні (анкетування, опитування, бесіди, тестування, спостереження) для вивчення та виявлення стану функціонування та розвитку вищих професійних коледжів Китайської Народної Республіки в умовах соціально-економічних викликів; математичної

статистики та обробки результатів дослідження: метод статистичної обробки результатів на основі критерію Пірсона для кількісного та якісного аналізу результатів дослідницько-експериментальної роботи.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Проведений аналіз дисертації Рень Гоюань дає підстави стверджувати, що науковий та поняттєвий апарат дослідження обґрунтовано згідно вимог написання такого рівня робіт, що є достатнім у розв'язанні окреслених логічно сформульованих дисертанткою завдань та сприяє ґрунтовному аналізу досліджуваної проблеми. Розв'язання завдань цього наукового спрямування коректно визначає систему науково-педагогічних методів (теоретичних, емпіричних і статистичних), що забезпечує вірогідність отриманих результатів. Аналіз основних положень та змісту дослідницької роботи підтверджує досягнення мети щодо вирішення завдань цього дослідження. Висновки та надбання, представлені в дисертації Рень Гоюань, вирізняються логічністю викладення змісту, інформативністю, достатнім рівнем обґрунтованості й достовірності.

Структура дисертації Рень Гоюань зумовлена логікою наукового пошуку і містить анотацію українською та англійською мовами. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації складає 342 сторінки. Робота містить 15 таблиць і 12 рисунків. Основний зміст дисертації свідчить про завершеність та логічність викладу матеріалу. Вектор розкриття і дослідження авторкою окресленої проблеми надає роботі новизни, оригінальності та наукової цінності. Кожний із розділів дисертації вирізняється певним внеском у розкриття проблеми функціонування і розвитку вищих професійних коледжів Китайської Народної Республіки в умовах соціально-економічних викликів.

У роботі здійснено системний аналіз стану наукової розробленості проблеми в китайському, європейському та українському науковому дискурсі.

Проаналізовано еволюцію професійної освіти Китаю та ключові державні ініціативи, які формують сучасну модель функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР, зокрема її спрямованість на інтеграцію освіти й виробництва, розвиток індустріально-освітніх альянсів, цифрову трансформацію освітнього середовища та підвищення якості підготовки фахівців.

Охарактеризовано вплив стратегічних ініціатив держави («Double High Plan», Національний план реформування професійної освіти та інші програми інтеграції освіти й виробництва) на підвищення якості підготовки здобувачів освіти, посилення інноваційної спроможності професійних закладів освіти та їх інтеграцію в індустріально-освітні кластери.

Уточнено сутність понять «функціонування» та «розвиток» вищих професійних коледжів.

Доведено, що сучасна модель розвитку вищих професійних коледжів КНР ґрунтується на поєднанні централізованого стратегічного управління з поступовим розширенням інституційної автономії, формуванням галузевих альянсів та цифровою трансформацією освітнього й управлінського середовища. Обґрунтовано, що ефективність функціонування та розвитку таких закладів визначається не лише нормативною підтримкою, а й рівнем управлінської гнучкості, інтеграції з роботодавцями, інноваційності змісту підготовки та здатності адаптуватися до потреб регіонального й національного ринку праці.

Розроблено та обґрунтовано модель функціонування і розвитку вищих професійних коледжів Китайської Народної Республіки в умовах соціально-економічних викликів, яка слугує аналітичною рамкою для забезпечення стратегічної адаптації закладів до динамічних трансформацій у глобальному та національному середовищі. Запропонована модель базується на осмисленні досліджуваних процесів як складної відкритої системи, що функціонує на основі цільового, змістового, операційно-практичного та результативного модулів. Модель охоплює рівневу систему управління освітньою діяльністю (стратегічний – державний, тактичний – інституційний, операційний – освітній та індивідуальний), що забезпечує ефективне втілення стратегічних орієнтирів у конкретних організаційних механізмах.

Визначено, що вдосконалення функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів має ґрунтуватися на сукупності взаємопов'язаних принципів, що розкриті у науковій праці. Визначено ключові напрями вдосконалення досліджуваних процесів: підвищення якості освіти (перехід від кількісного збільшення освітніх програм до якісної модернізації змісту, стандартів і результатів навчання); інтеграція освіти з виробництвом (розвиток дуальної освіти, навчально-виробничих баз і участь представників підприємств у формуванні освітніх програм); цифрова трансформація освіти (впровадження онлайн-платформ, штучного інтелекту, VR/AR та аналітики даних в освітній процес); розширення доступу та гнучкості освіти (альтернативні траєкторії вступу, програми навчання впродовж життя, кредитні системи та визнання результатів навчання); підвищення статусу професійної освіти (трансформація коледжів у професійні університети та формування позитивного суспільного іміджу профосвіти); розвиток кадрового потенціалу (залучення викладачів-практиків і підвищення їх професійної кваліфікації відповідно до вимог ринку праці); інтернаціоналізація освіти (розвиток міжнародних програм, освітніх партнерств і експорт освітніх моделей); прогностичне управління розвитком (орієнтація на довгострокове планування та узгодження освіти з демографічними й економічними трендами).

З'ясовано, що вищі професійні коледжі КНР виконують подвійну функцію: економічну – забезпечення стратегічних секторів економіки кваліфікованими кадрами

та соціальну – створення умов для підвищення соціальної мобільності та розширення доступу громадян до професійної освіти. Водночас окреслено необхідність подальшого вдосконалення балансу між централізованим управлінням і розвитком інституційної гнучкості закладів освіти.

Визначено, що забезпечення якості освітньої діяльності вищих професійних коледжів КНР досягається через впровадження комплексних механізмів, які поєднують внутрішні та зовнішні інструменти контролю і розвитку якості освіти.

Сформульовано практичні рекомендації щодо вдосконалення функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР.

Особливу увагу приділено вдосконаленню системи забезпечення якості освітньої діяльності, що включає розбудову ефективної внутрішньої системи моніторингу якості, використання цифрових інструментів оцінювання результатів навчання, впровадження сучасних механізмів зовнішнього оцінювання та акредитації, а також застосування чітко визначених критеріїв і показників ефективності функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР.

Таким чином, дисертація є цілісним науковим дослідженням, у якому сформовано концептуальні та прикладні засади функціонування і розвитку вищих професійних коледжів КНР як відкритої, адаптивної та стратегічно зорієнтованої системи в умовах соціально-економічних трансформацій.

Значення для науки і практики одержаних авторкою результатів. Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в можливості використання розробленої структурної моделі, визначених напрямів і механізмів, а також сформульованих практичних рекомендацій для вдосконалення організаційно-управлінських, нормативно-методичних і змістових засад функціонування та розвитку вищих професійних коледжів Китайської Народної Республіки в умовах сучасних соціально-економічних викликів. Комплекс критеріїв і показників оцінювання ефективності їх діяльності може бути використаний щодо модернізації професійної освіти в умовах цифровізації та трансформації ринку праці.

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації. Отримані результати можуть бути використані в діяльності органів управління освітою, закладів професійної освіти та розробників освітньої політики для вдосконалення стратегій розвитку, механізмів забезпечення якості освітньої діяльності та управлінських процесів, розвитку партнерської взаємодії з виробничим сектором, підготовки навчально-методичних матеріалів і програм підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Повнота викладання результатів в опублікованих працях. Основний зміст і результати дисертації відображено у 9 наукових працях, з яких стаття у науковому виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази даних Web of Science Core Collection,

3 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових виданнях України, 5 тез наукових доповідей. Зміст, обсяг та кількість друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії і надають дисертантці право публічного захисту дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Позитивно оцінюючи дисертацію Рень Гоюань, зазначимо на необхідності представлення деяких зауважень та побажань, врахування яких увиразнило б значимість і високий рівень науковості викладу представленого матеріалу:

1. На нашу думку, дисертаційне дослідження доцільно було б доповнити більш розгорнутим обґрунтуванням наукового й практичного значення одержаних результатів, що дозволило б повніше відобразити їх внесок у розвиток педагогічної науки та перспективи впровадження в сучасну освітню практику.

2. Вважаємо, що цінність роботи була би значно вищою, якби дисертантка більше проаналізувала зарубіжний досвід окресленої проблеми та означила це в своїй роботі.

3. Впровадження основних результатів дослідження варто було б прописати у вступі роботи, зокрема, вказати номери та зазначити дати трьох довідок про впровадження, зміст яких представлено у додатках роботи.

4. Рекомендуємо оформити результати проробленої роботи у посібнику.

5. Аналізуючи стан дослідження проблеми дисертантка демонструє належну обізнаність з виконаними дослідженнями, публікаціями різних авторів щодо визначення сутності ключових понять дослідження, але не дуже переконливо виглядають її власні коментарі та позиція щодо дискусії вчених стосовно цих понять.

Висловлені зауваження мають суто рекомендаційний характер, ніяк не знижують її наукової цінності й є приводом для наукової дискусії. Загалом рецензована робота вирізняється оригінальністю, глибиною теоретичного аналізу і новизною методичних пропозицій.

Констатуємо і той факт, що загальний обсяг основного тексту дисертації відповідає вимогам до написання наукових досліджень, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Висновок. Вивчивши подану роботу, враховуючи актуальність теми, наукову новизну отриманих результатів, практичне значення зазначаємо, що дисертація на тему: «Функціонування та розвиток вищих професійних коледжів Китайської Народної Республіки в умовах соціально-економічних викликів» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне й прикладне значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України

№ 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її авторка Рень Гоюань заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Офіційний опонент завідувач кафедри педагогіки та психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II, доктор педагогічних наук, професор Олена БІДА